

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izbija vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrto leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstojne dežele 6 K. Kdor hodi sam poiz, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo Slovenskega Gospodarja v Mariboru. — List se dopušlja do odpovedi. — Udje „Katal. Narkovskega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta št. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta št. 5, vprejema naročnine, laserate in reklamacije. — Za laserate se plačuje od enostopne petivirte za enkrat 15 vin., za dvakrat 25 vin., za trikrat 35 vin. Za večkratne oglose primeren popust. Laserate se sprejemajo do torka opoldne. — Ne zaprite reklamacije so poštnine proste.

Naš vladar.

Včeraj, dne 2. decembra, je poteklo 66 let, kar je cesar Franc Jožef I. zasedel habsburški prestol in zavlada čez avstro-ogrsko državo. Neprestano je bila cesarjeva srčna želja, da bi njegovim narodom užívali dobroto miru in se veselili blagostanja in napredka. Veliko je bilo večkrat njegovo potrpljenje, toda vse ima svoje meje. Tako je moral tudi sedaj pozvati svoje narode, da z orožjem branijo Avstrijo in njen ugled pred zunanji sovražniki. Vsi narodi so se z udanostjo in veseljem zbrali okoli svojega sivolasega vladarja ter odposlali svoje najboljše mladeniče in može na bojišče, da se tam borijo za vero, dom, cesarja. Tudi naš narod je z navdušenjem pohitel na bojno polje. In glasovi, ki prihajajo od tamkaj, nam pravijo, da sta cesar in slovenski narod lahko ponosna na svoje slovenske sinove, kajti oni se izkazujejo vredne svojega naroda, oni se izkazujejo kot junaki, ki znajo trpeti in umirati za one, ki jih ljubijo. Tak je bil slovenski narod navzlic vsem klevetnikom vedno: zvest svojemu cesarju in vladarju, tako je bilo l. 1848, tako je danes l. 1914, tako je bilo ves čas skozi 66 let Frane-Jožefovega vladarstva!

Ob 66letnici cesarjevega vladarstva izrekamo željo, da bi Avstrija kmalu ponižala in premagala svoje sovražnike ter da bi potem solnce miru zasijalo nad našim priljubljenim vladarjem in njegovo Avstrijo in bi za dolgo, dolgo časa ne utonilo več. Mi Slovenci smo in bomo do zadnjega trenutka junaško sodelovali za časten uspeh, ki je prvi predpogoj za trajen mir, in zato smo prepričani, da se bomo tudi v miru lahko veselili vseh svojih pravic, neprikrajanosti in v polni meri še dolgo časa pod žezlom našega sedanjega dobrega cesarja Franca Jožefa I., katerega naj Bog obvaruje in ohrani!

„Orel“-mornar piše z bojišča.

Rudolf Simončič, bivši načelnik mariborskega „Ora“, piše našemu uredniku:

Zemun, dne 27. novembra 1914.

Na veliko začudenje sem v predzadnji številki „Slovenskega Gospodarja“ našel svoje ime. Cenjena oseba mi ni znana, mislim pa, da se je gospod urednik spomnil na mene! Nisem bil na ponesrečenem monitorju „Temes“, temveč se nahajam pri najboljšem zdravju in prav židane volje na monitorju „Bodrog“. Srčna hvala, veseli me, da se me še spominjate!

Nisem še padel, božja volja je hotela, da sem bil na čudežen način rešen gotove smrti. Bogu čast in hvala!

Vreme je slabo, dež in sneg sta na dnevnem redu. — Od vseh strani bojišča prihajajo veseli glasovi o naših slovenskih junakih, kako hrabro se bojujejo proti sovražniku, ki je skoraj vsepovsod močnejši po številu.

Tudi na južnem bojišču se borijo ter prelivajo kri slovenski fantje za milo domovino. Prepričani smo, da nam vsled tega doma ne bo nihče kratil slovenskih pravic.

Na podonavskih monitorjih Slovenci tudi nismo zadnji. Precej nas je iz vseh slovenskih pokrajin, n. pr. Ljubljana T, Roter, Korošec P. Ručigaj, iz Istrije, A. Gropajo, O. Pegan in N. Besednjak.

Z veseljem smo pripravljani žrtvovati vse, tudi zadnjo kapljo krvi. Saj se gre le za „Vero, dom in cesarja“!

S korajžo ter nekim posebnim navdušenjem smo že dne 25. avgusta odpluli proti ogroženemu kraju Belgradu, ki nosi vso krivdo bede in nesreče, ki je še ni konec. Dva dni pred napovedjo vojske smo že stali pred Belgradom, pripravljani, da udarimo. Prvi strel, ki je razglasil vojno stanje med državama, je bil pozdrav iz monitorja. Razbili smo jim vse, kar je bilo dovoljeno, Belgrajska trdnjava je razrušena, požgana so skladišča petroleja, smodnika, min itd. Cel mesec je bil požar v Belgradu. Radi tega smo jim trn v peti. Ne imenujejo nas zastoj „bežeče vragove“.

Hudi boji so že bili po noči in po dnevu, a Srbom ves napor nič ne pomaga. Zmaga mora biti naša, kar v kratkem pričakujemo. Dal Bog in sreča junaška!

Vsi prijatelji in bratje so se razkropili po bojiščih. Mnogi se še bojujejo, mnogi ječijo po bolnišnicah, nekateri so v ujetništvu, mnogi pa so že padli junaške smrti. Med temi dragi prijatelj brat Jožef Prapotnik. Za njegov neumorljiv trud in delo za dobro stvar si je zaslužil nazadnje junaško smrt. Dal mu bo Bog plačilo. Dragemu bodi zemljica lahka!

Srčna hvala za „Slovenskega Gospodarja“. Ta dragi prijatelj me obišče med ognjem in gromom vsak h 8 dni. Vsem Slovincem nam je ljub gost. Se bratje Hrvatje ga z veseljem čitajo. Teško pričakujemo vsake številke.

Iskrene pozdrave vsem slovenskim vojakom na bojiščih, kakor tudi vsem poznanim ter bralcem „Slovenskega Gospodarja“ pošilja iz valovja deroča Donave mornar br. Rudolf Simončič. — Bog vas živi v mili domovini! Z Bogom!

Marija vas bo čuvala.

Piše Jožef Zelenko, doma od Sv. Andraža v Slov. gor.:

Kot star domobranec Vam pošiljam, gospod urednik, par vrstic iz severnega bojišča, katere naj bodo vsem slovenskim mladeničem, ki se bodo boja udeležili, v spomin in drag zaklad. Kot star domobranec sem bil v Mariboru preoblečen in poslan na sever v bojno črto proti Rusom. Ta pot mi je bila najbolj težka na svetu. Doma sem pustil ženo s štirimi otroci in bolno mater, katere leži že 2 leti v postelji. Pred odhodom iz Maribora je bilo dovoljeno, vsakemu prejeti sv. zakramente in se priporočiti vsega mogočemu Bogu ter Mariji prečisti Devici, da nas ohrani v boju zdrave. Tudi jaz sem storil svojo krščansko dolžnost ter prejel sv. zakramente in se priporočil in izročil Njegovi vsegamogočnosti in moji varuhinji Mariji, prečisti Devici, da bi me varovala vsega hudega na duši in telesu.

Napočil je dan 26. avgusta, ko smo videli prve ruske čete korakati proti nam. Rusi so se, ko so nas zagledali, umaknili nazaj brez vsega boja. Naš polk je moral naprej in tako smo dospeli zvečer okrog pete ure do sovražnika. Tu so pričeli padati brezštevilni strelji na nas in tukaj sem videl prve ranjence in padle.

Groza me je spreletavala. Zraven mene je bil korporal Jöbstl ranjen; razstreljeno je imel obličje in levo ramo. Klicel je na pomoč, pa nikogar ni bilo, da bi mu pomagal. Prepričan sem bil, da me je neka višja moč varovala, sicer bi bil postal tudi jaz žrtev smrti tam v gozdu. Naša stotnija je bila dne 28. avgusta dodeljena k topničarjem za stražo. Izkopali smo si okope, da tam stražimo topničarstvo pred napadom sovražnika. Topničarstvo se je umaknilo, ne da bi nam to naznanilo. Našo stotnijo so pustili svoji lastni usodi. Naš gospod stotnik je še pravočasno opazil nevarnost, da je cela stotnija izgubljena, če se ne umaknemo nazaj. Dal je povelje: „Nazaj!“ V groznem ognju od strani iz sovražnikovih topov in iz sovražnih pušk smo bili naravnost obsipani s krogli, kartečami in šrapneli. Pred nami in za nami so padale krogle iz topov, da se je zemlja tresla, vendar pa ni bil nihče od naše stotnije poškodovan.

Dne 9. septembra smo bili cel dan pri Grodeku v sovražnem ognju. Iz strojnih pušk in topov je frčal hud ogenj na vse strani. Na naši strani so padali vojaki kakor sadje z drevja, jaz pa sem bil zopet obvarovan vsega hudega. Dne 10. septembra smo bili v okopih. Tukaj je bilo dano povelje, da moramo zadržati sovražnika. Dva dni in dve noči smo bili v okopih. Nihče od naše stotnije ni bil ranjen ali usmrčen. Dne 11. septembra zvečer proti 5. uri je začel sovražnik obstreljevati naše okope s topovi in naša je usoda, da je treščila ena granata v naš okop, kakih 5 korakov od mene. Naenkrat je bilo 6 mrličev v okopu, med njimi sta bila moja prijatelja-Slovenca korporal in rezervni Jakob Belec, doma iz Ljutomera, občina Presika, in frajtar Kovačič, doma iz Radgone. Blizu mene je padel en kos granate, pa brez uspeha. Bil sem zopet obvarovan pred smrtjo in poškodbo. Od 17. do 20. oktobra smo bili zopet v okopih desno od Przemysla. Tukaj nas je dne 18. oktobra sovražnik tako močno obstreljeval, da nas je z zemljo skoro zapal in morali smo okope zapustiti. Ko smo dobili povelje za nazaj, smo se v teku umaknili. Pred menoj

in za menoj so padali naši vojaki in sovražnik je z vso močjo streljal za nami. Dne 19. oktobra zvečer pa je bilo dano povelje: „Na nož!“ (juriš). Grozen čas! Sovražnik je streljal s tako močjo na nas, da skoro ni bilo mogoče naprej prodirati. Tukaj jih je bilo od naših veliko ranjenih. Med temi sem bil tudi jaz. Bil sem lahko ranjen na levi roki. Podal sem se nazaj do zdravnikov in sicer sem dospel ob 2. uri ponoči do poljske bolnišnice. Sovražnik je neprenehoma streljal. Vsak čas mi je zabrnela kaka krogla mimo ušes, vendar pa me ni zadela nobena.

Sedaj sem zopet skoro okreval in ko pride čas, grem nazaj nad strica Rusa. Vendar pa ne pozabim teh groznih bojev z Rusi v Galiciji. Priporočam vsem slovenskim vojakom, da se, predno odidejo na bojišče, priporočijo Bogu in izročijo svojo usodo Njegovi Vse-mogočnosti in Mariji, prečisti Devici. Ona naj vas varuje in čuva po materinsko v boju pred sovražnikom. Kdo pa je varoval mene v tolikih groznih bojih? Varovala me je Marija, kraljica katoličanov. Poslala je angele na bojno polje, kateri so čuvali svoje... Mariji, prečisti Devici, se imam zahvaliti za prejete dobrote in milosti, katere sem v boju užival skoro dva meseca brez vsake boleznin in vsake druge nevarnosti. Torej slovenski vojaki: Z božjo pomočjo pohitite na bojišče za ljubo domovino. Gotovo boste na ta način dosegli, česar si boste želeli. Na bo vam nič preteško in dosegli bode tudi, česar vsi prosimo: zmago nad kletim sovražnikom!

Za dom med bojni grom! Vse za vero, dom, cesarja!

Slovenski organist na bojišču.

Gospod Milan Bračko, bivši organist pri Sv. Jakobu v Slov. goricah, piše: Predno nadaljujem svoje vrste, vas vse skupno srčno pozdravljam. Ne vem popolnoma nič, ali ste še pri zdravju ali ne, ker celi čas, ko sem na bojišču, od 26. avgusta, nisem več prejel od vas kot eno pismo. Hočem vam malo popisati, kako mi je kaj šlo do sedaj.

Ko smo dospeli dne 26. avgusta do vasi S..., nas pozdravi naenkrat sovražni ogenj. Seveda smo začeli radovedno gledati, kaj to pomeni. Nismo verjeli, je-li resnica ali šala. Vendar smo se mi na to tudi takoj oglašili. Prišel se je hud boj, ki je trajal celi dan. Bili smo sicer po številu slabši proti sovražniku, kajti Rus je bil trikrat močnejši, ter zakopan do glave v močne okope. Mi smo bili na ravnem polju. Kako se nam je godilo, vam ne morem popisati. Ta dan je bil res strašen.

Dobil sem 4 krogle v tornistro, 2 pa v jedilno posodo in dve krogli sta mi razbili les na puški tako, da sem si moral poiskati drugo. Proti večeru smo morali nazaj zopet v svoje že prej skopane okope. Tam smo 3 dni željno pričakovali Rusa. Nismo bili dolgo tam. Prišlo je povelje in smo po noči odkorakali ne vem kam. Sedaj smo imeli nekaj počitka in 8. septembra ravno na praznik Marijin smo imeli srečo. Šli smo 1 dan in 2 noči in smo isti dan zopet trčili z Rusom skupaj. Naša stotnija je bila v rezervi. Hud boj se je pričel. Topovi so grmeli, šrapneli in granate nas pozdravljale in krogle so frčale, kakor da bi se vsula toča. Celi dan smo hodili do pasa po vodi. Okrog mene so padali tovariši drug za drugim. Seveda so bili večinoma ranjeni.

Pa srečo sem imel ta dan. Saj sem se tudi priporočil med bojem Devici Mariji in varovala me je, da me ni zadela nobena krogla. Proti 3. uri popoldne smo dospeli sovražniku na 30 korakov blizu. Bilo nas je okrog 60 mož in g. stotnik. Tu smo se dajali do 5. ure zvečer. A glejte: naenkrat začno Rusi z belim robcem mahati, češ, da se udajo. Ostalih 25–30 mož smo pograbili za puške, pa „hura!“ In glejte, kar groza me je bila, ko zagledam tukaj naenkrat čez sto Rusov. Te smo ujeli. Ko pridemo z njimi do vasi, jih je bilo zopet tam okrog 300. Ko ti zagledajo, da mi ženemo njih tovariše, so se nam tudi ti udali. Potem smo poslali 5 mož z njimi. Mi smo se pa zopet podali v okope, skopane od Rusov in legli smo k počitku. Komaj zaspim, pride naenkrat naša kuhinja. Oh, to vam je bilo veselje! Kuhano je bilo za 200 mož, a nas je bilo samo 20. Vsak si je šel trikrat po juho in si vzel po dva hleba kruha. Vzeli smo si po 5 konzerv, tako, da smo imeli krušnjake prenapolnjene. — Spali smo dobro. Drugi dan smo šli zopet naprej in